

Sygn. akt I ACz 2731/16

POSTANOWIENIE

Dnia 14 lutego 2017 roku

Sąd Apelacyjny w Krakowie Wydział I Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący: SSA Andrzej Struzik (spr.)

Sędziowie: SA Barbara Górczanowska

SA Teresa Rak

po rozpoznaniu w dniu 14 lutego 2017 roku w Krakowie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa W. F.

przeciwko G&A(...)w (...) (Holandia)

o zapłatę

na skutek zażalenia powoda na postanowienie Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 28 września 2016 r., sygn. akt IX GC 375/16

postanawia:

oddalić zażalenie.

SSA Barbara Górczanowska SSA Andrzej Struzik SSA Teresa Rak

Sygn. akt I ACz 2731/16

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Okręgowy odrzucił pozew (orzeczenie zostało uzupełnione postanowieniem z dnia 10 listopada 2016 r. o pkt II, w którym Sąd I instancji zasądził od powoda na rzecz strony pozwanej kwotę 39736 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, k. 345).

Uzasadniając wydane orzeczenie dotyczące odrzucenia pozwu Sąd podał, że w odpowiedzi na pozew strona pozwana - przed wdaniem się w spór – podniosła zarzut braku jurysdykcji krajowej sądu polskiego, wnosząc o odrzucenie pozwu. Sąd I instancji wskazał, że rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1215/2012 z 12 grudnia 2015 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych obowiązuje w całości i jest bezpośrednio stosowane we wszystkich państwach członkowskich. Uchyliło ono poprzednie rozporządzenie regulujące tę materię, czyli rozporządzenie Rady (WE) 44/2001 z 22 grudnia 2000 r. Nowe rozporządzenie ma zastosowanie do postępowań wszczętych 10 stycznia 2015 r. i po tej dacie (art. 66 rozporządzenia). W związku z powyższym stwierdził, że przepisy rozporządzenia 1215/2012 w zakresie spraw cywilnych i handlowych, w przypadku posiadania przynajmniej przez jedną ze stron postępowania miejsca zamieszkania w innym państwie członkowskim, będą wyłączały w odpowiednim zakresie stosowanie przepisów k.p.c. regulujących jurysdykcję krajową. Zasady jurysdykcji wynikają w szczególności z treści art. 4 ust. 1 - osoby mające miejsce zamieszkania na terytorium państwa członkowskiego mogą być pozywane, niezależnie od ich obywatelstwa, przed sądy tego państwa członkowskiego i art. 5 ust. 1 - osoby mające miejsce zamieszkania na terytorium państwa członkowskiego mogą być pozywane przed sądy innego państwa członkowskiego tylko zgodnie z przepisami ustanowionymi w sekcjach 2-7

niniejszego rozdziału. Chodzi tu o określony rodzaj spraw i miejsce wykonania zobowiązania, czyli o kategorie, o których mowa w art. 7 pkt 1 a), b) rozporządzenia. Zgodnie z art. 7 osoba, która ma miejsce zamieszkania na terytorium państwa członkowskiego może być pozwana w innym państwie członkowskim:

1 a) w sprawach dotyczących umowy - przed sądy miejsca wykonania danego zobowiązania, 1 b) do celów niniejszego przepisu - i o ile nie uzgodniono inaczej - miejscem wykonania danego zobowiązania jest w przypadku sprzedaży rzeczy ruchomych - miejsce w państwie członkowskim, w którym rzeczy te zgodnie z umową zostały albo miały zostać dostarczone. Powód ma miejsce zamieszkania w Polsce zaś strona pozwana siedzibę w Holandii, strony łączyła umowa sprzedaży ćwierci wołowych, a więc rzeczy ruchomych. Według twierdzeń powoda dostarczył on stronie pozwanej do Holandii powyższy asortyment, zaś ta ostatnia nie uiściła umówionej zapłaty. Powód wytoczył powództwo w sierpniu 2015 r. i jako podstawę jurysdykcji sądu polskiego wskazał art. 5 ust. 1 a) poprzednio obowiązującego rozporządzenia 44/2001 z 22 grudnia 2000 r., która to podstawa nie może mieć zastosowania. Kolejną podstawą był art. 4 ust. 1 a pkt a obowiązującego rozporządzenia Rady (WE) 593/2008 z 17 czerwca 2008 r. w sprawie prawa właściwego dla zobowiązań umownych w zw. z art. 34 k.p.c. W tym przypadku jednak zdaniem Sądu Okręgowego rozporządzenie ma zastosowanie do oceny umowy według przyjętego prawa, a nie oceny jurysdykcji. Powód jednocześnie nie powołał się na ewentualną umowę przedwzajemną, czy inne ustalenia między stronami, które usprawiedliwiłyby jurysdykcję sądu polskiego. W takiej sytuacji do ustalenia jurysdykcji musi zdaniem sądu mieć zastosowanie art. 5 ust. 1 w zw. z art. 7 pkt 1 a), b) rozporządzenia 1215/2012. Strony łączyła bowiem umowa sprzedaży rzeczy ruchomych, miejscem wykonania zobowiązania (dostarczenia rzeczy ruchomych) jest Holandia, a powództwo zostało wytoczone pod działaniem rozporządzenia 1215/2012, które zastąpiło poprzednie 44/2001. Z treści art. 1099 k.p.c. wynika, że brak jurysdykcji krajowej stanowi przyczynę nieważności i jako taki jest brany przez Sąd pod uwagę w każdym stanie sprawy.

Powód zaskarżył powyższe orzeczenie w całości oraz wniósł o jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

Zaskarżonemu postanowieniu zarzucił naruszenie:

a) przepisów prawa materialnego, a to:

1. art. 5 ust. 1 w zw. z art. 7 pkt 1 a) i b) rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1215/2012 z dnia 12 grudnia 2012 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i uznanie, iż sądem właściwym dla rozpoznania sprawy jest sąd właściwy w Holandii,

2. art. 4 ust. 1 a w zw. z art. 3 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 593/2008 z dnia 17 czerwca 2008 r. w sprawie prawa właściwego dla zobowiązań umownych (Rzym I) poprzez jego niezastosowanie i uznanie, iż do umowy sprzedaży zastosowanie mają przepisy prawa polskiego,

3. art. 25 ust. 1 pkt b i c rozporządzenia 1215/2012 poprzez jego zastosowanie i uznanie, iż strony zawarły umowę przedwzajemną na co mogą wskazywać ustalenia stron oraz uzgodniona pomiędzy nimi praktyka,

b) naruszanie przepisów prawa procesowego, która miała wpływ na jego treść, a to:

4. naruszenie art. 207 § 3 k.p.c. w zw. z art. 233 § 1 k.p.c. poprzez wydanie zaskarżonego w określonym powodowi terminie do złożenia repliki na odpowiedź na pozew.

5. naruszenie art. 1099 § 1 pkt 1 k.p.c. poprzez odrzucenie pozwu z powodu błędnego uznania, iż zachodzi brak jurysdykcji krajowej.

W uzasadnieniu skarżący wskazał, że kluczowe znaczenie w okolicznościach przedmiotowej sprawy ma użyty w art. 7 pkt 1 b) rozporządzenia nr 1215/2012 zwrot „o ile nie uzgodniono inaczej” albowiem dla powoda miejscem wykonania zobowiązania był teren RP (miejscowość J.), w której prowadził on działalność gospodarczą. Powód w niniejszej

sprawie dochodzi zapłaty za sprzedany towar, w związku z czym miejscem wykonania umowy - wbrew stanowisku strony pozwanej - nie jest Królestwo Niderlandów, ale miejsce, gdzie miała być wykonana konkretna czynność, której wykonania dochodzi, na co zresztą strona pozwana się godziła spełniając swoje świadczenie na rachunek bankowy powoda w Polsce. Natomiast zgodnie art. 25 ust. 1 ww. rozporządzenia nr 1215/2012 jeżeli strony niezależnie od ich miejsca zamieszkania uzgodniły, że sąd lub sądy państwa członkowskiego powinny rozstrzygać spór już wynikły albo spór przyszły mogący wynikać z określonego stosunku prawnego, to sąd lub sądy tego państwa mają jurysdykcję, chyba że umowa ta jest nieważna pod względem materialnym, na mocy prawa danego państwa członkowskiego. Tak określona jurysdykcja jest jurysdykcją wyłączną, o ile strony nie uzgodniły inaczej. Podkreślił, że umowę jurysdykcyjną zawiera się: a) w formie pisemnej lub ustnej potwierdzonej na piśmie, b) w formie, która odpowiada praktyce przyjętej między stronami lub c) w handlu międzynarodowym - w formie odpowiadającej zwyczajowi handlowemu, który strony znały lub musiały znać i który strony umów tego rodzaju w określonej dziedzinie handlu powszechnie znają i którego stale przestrzegają. Jedną z form zawarcia umowy jest forma, która odpowiada praktyce przyjętej między stronami. W tym przypadku, dla ustalenia, że umowa została zawarta najpierw należy ustalić istnienie określonej praktyki w zakresie komunikowania się i zawierania umów między stronami.

W piśmie z dnia 25 listopada 2016 r. (złożonym z przekroczeniem terminu na złożenie odpowiedzi na zażalenie) strona pozwana wniosła o jego oddalenie i zasądzenie kosztów postępowania zażaleniowego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Zażalenie nie zasługiwało na uwzględnienie.

Trafnie przyjął Sąd Okręgowy, że w realiach niniejszej sprawy znajdzie zastosowanie rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1215/2012 z dnia 12 grudnia 2012 roku w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych (Dz. U. UE. L. 2012.351.1 ze zm.). Zgodnie bowiem z art. 66 ust. 1 ww. rozporządzenia jego przepisy mają zastosowanie wyłącznie do postępowań sądowych wszczętych, do formalnie sporządzonych lub zarejestrowanych dokumentów urzędowych oraz do ugód sądowych zatwierdzonych lub zawartych w dniu 10 stycznia 2015 roku lub po tej dacie, jak niniejsza sprawa. Z art. 4 tego rozporządzenia wynika, że co do zasady właściwy jest sąd z uwagi na miejsce zamieszkania (siedzibę – art. 63 ust. 1) pozwanego. Rozporządzenie to przewiduje jednak także rozwiązania szczególne co do właściwości – art. 5 ust. 1 (sekcja 2-7). Zgodnie z art. 7 osoba, która ma miejsce zamieszkania na terytorium państwa członkowskiego może być pozwana w innym państwie członkowskim:

1 a) w sprawach dotyczących umowy - przed sądy miejsca wykonania danego zobowiązania;

b) do celów niniejszego przepisu - i o ile nie uzgodniono inaczej - miejscem wykonania danego zobowiązania jest:

- w przypadku sprzedaży rzeczy ruchomych - miejsce w państwie członkowskim, w którym rzeczy te zgodnie z umową zostały albo miały zostać dostarczone.

Pozwana spółka ma siedzibę na terytorium Holandii, a więc zgodnie z ogólnymi przepisami (art. 5) właściwy byłby sąd tego państwa. Nadto, podstawą dochodzenia roszczeń przez powoda w niniejszej sprawie jest umowa sprzedaży rzeczy ruchomych. Jak wynika bowiem z samego twierdzenia powoda (k. 13) zakupił on od L. G. mięso – ćwierci wołowe i mięso zostało dostarczone do odbiorcy (pozwanego), który nie uiścił w całości za nie zapłaty. Nadawcą towaru był powód, a jego odbiorcą pozwany (handlowy dokument identyfikacyjny dla produktów mięsnych, k. 278, 286, 294, 302, 320, 328, międzynarodowy samochodowy list przewozowy, k. 283, 290, 299, 307, 313, 317, 325, 330). Sądem właściwym w takich sprawach jest miejsce wykonania zobowiązania, którym jest miejsce w państwie członkowskim, w którym rzeczy te zgodnie z umową zostały albo miały zostać dostarczone, jeśli nie uzgodniono inaczej. Rzecz (mięso) zostało dostarczone do odbiorcy (czyli do Holandii). Zgodzić się należy z powołanym przez pozwanego wyrokiem Sądu Najwyższego z dnia 27 czerwca 2014 (I CSK 715/13, Legalis nr 1160551), że miejsce wykonania zobowiązania zdefiniowane w rozporządzeniu, wyłącza przepisy prawa krajowego (regulujące tą kwestię), właściwego dla danego zobowiązania. Skarżący akcentuje natomiast ww. odmiennosc uzgodnień, mającą wyłączać miejsce

wykonania zobowiązania wynikające z powołanej wyżej definicji. Twierdzi, że dla powoda miejscem wykonania zobowiązania był teren Polski (miejscowość J.), w której prowadził on działalność gospodarczą, a gdzie miała być dokonana konkretna czynność, której wykonania dochodzi (zapłata), na co strona pozwana wyrażała zgodę, spełniając swoje świadczenie na rachunek powoda w Polsce. Wydaje się, że prowadziło to skarżącego do dalej idących wniosków zmierzających do wykazania podstaw zastosowania w sprawie art. 25 ust. 1 cyt. rozporządzenia, regulującego kwestię jurysdykcji wynikającej z umowy stron. Skarżącego zmierzał do wykazania, że strony uzgodniły właściwość sądu, a ma to wynikać z praktyki istniejącej między stronami (co należy ustalić), polegającej na tym, że strona pozwana we wcześniejszej współpracy z powodem spełniając swoje świadczenie (zapłatę) na rachunek bankowy powoda w Polsce godziła się na takie właśnie miejsce wykonania zobowiązania. Sąd Apelacyjny nie znajduje jednak podstaw by z faktu dokonywania wcześniejszej zapłaty na rachunek bankowy powoda w Polsce przez pozwanego wywieść wniosek, że strony inaczej zdefiniowały miejsce wykonania zobowiązania, niż wynika z to z art. 7 rozporządzenia, a tym bardziej, by doszło do zawarcia między stronami umowy dotyczącej jurysdykcji. Brak jest zademonstrowanej w sposób dostateczny woli stron (poprzez dotychczasową praktykę), że doszło między nimi do porozumienia w zakresie wskazania jurysdykcji sądu polskiego jako właściwego w sprawie (skarżący tego nie wykazał). Nie ma też dla kwestii jurysdykcji sądu polskiego przesądzającego znaczenia regulacja art. 17 ust. 1 rozporządzenia (WE) nr 1896/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 grudnia 2006 r. ustanawiające postępowanie w sprawie europejskiego nakazu zapłaty (Dz.U. L 399 z 30.12.2006, str. 1), na co powoływał się powód w piśmie z dnia 3 października 2016 r. (k. 271). Wprawdzie zgodnie z tym przepisem po wydaniu nakazu zapłaty dalsze postępowanie toczy się w sądzie państwa jego wydania (a w niniejszej sprawie takie nakazy zostały wydane), ale brak jurysdykcji krajowej w świetle zasad jej ustalania wykazanych w rozporządzeniu z dnia 12 grudnia 2012 r. nie może być wyłączony przez przepisy procedowania w sprawach dotyczących europejskiego nakazu zapłaty. W odniesieniu do komentowanego zagadnienia warto wskazać na wyr. TS z dnia 13 czerwca 2013 r. w sprawie (...) v. M. S. (C-144/12, Legalis nr 678427), zgodnie z którym wniesienie sprzeciwu od nakazu zapłaty wydanego w europejskim postępowaniu nakazowym niezawierającego zarzutu braku jurysdykcji nie stanowi wdania się w spór w rozumieniu Rozporządzenia Nr 44/2001 (analogicznie obecnie obowiązującego Rozporządzenia nr 1215/2012). Trybunał w swym orzeczeniu wskazał, że: "Artykuł 6 rozporządzenia (WE) Nr 1896/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z 12 grudnia 2006 r. ustanawiającego postępowanie w sprawie europejskiego nakazu zapłaty w związku z art. 17 tego rozporządzenia należy interpretować w ten sposób, że sprzeciw od europejskiego nakazu zapłaty, który nie zawiera zarzutu braku jurysdykcji państwa członkowskiego wydania, nie może być uważany za wdanie się w spór, a okoliczność, iż pozwany przedstawił w ramach wnoszonego przez siebie sprzeciwu od europejskiego nakazu zapłaty argumenty co do istoty sprawy, jest w tym kontekście pozbawiona znaczenia". Mając powyższe na uwadze również po wniesieniu sprzeciwu od nakazu zapłaty w europejskim postępowaniu nakazowym pozwany ma możliwość w dalszym ciągu podniesienia zarzutu braku jurysdykcji, a sąd który wydał nakaz w skutek wniesienia sprzeciwu przez pozwanego nie uzyskuje jurysdykcji w sprawie na podstawie wdania się w spór (por. Komentarz red. prof. dr hab. Jacek Gołaczyński, dr Łukasz Goździaszek, dr Piotr Rodziewicz, dr hab. Marek Świerczyński, dr Marek Zalisko, Jurysdykcja, uznawanie orzeczeń sądowych oraz ich wykonywanie w sprawach cywilnych i handlowych. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 1215/2012, 2015, Komentarz do art. 26, Legalis). W związku z powyższym trafnie Sąd I instancji odrzucił pozew w oparciu o art. 1099 § 1 k.p.c.

Wobec zaskarżenia orzeczenia rozstrzygającego wyłącznie o odrzuceniu pozwu (przed jego uzupełnieniem o wyrzeczenie o kosztach procesu) rozstrzygnięcie w przedmiocie tych kosztów nie było przedmiotem oceny Sądu Apelacyjnego.

Mając powyższe na uwadze Sąd Apelacyjny postanowił jak w sentencji postanowienia na podstawie art. 385 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c.

SSA Barbara Górczanowska SSA Andrzej Struzik SSA Teresa Rak